

Київський університет імені Бориса Грінченка
педагогічний інститут

Кафедра дошкільної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи
 О.Б. Жильцов
«09» 09 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОДФ.05 «ОРГАНІЗАЦІЯ І УПРАВЛІННЯ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ»
Змістовий модуль «ПРАВОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ»

для студентів

спеціальності	<u>012 Дошкільна освіта</u> (шифр і назва спеціальності)
Освітнього рівня	<u>другий (магістерський)</u> (назва освітнього рівня, ОКР)
Освітньої програми	<u>012.00.01 «Дошкільна освіта»</u> (шифр і назва освітньої програми)
Спеціалізації (за наявності)	Управління електронним навчанням; педагогіка вищої школи (назва спеціалізації)

Київ-2021

Розробник:

Волинець Катерина Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент;
професор кафедри дошкільної освіти

Викладачі:

Волинець Катерина Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент;
професор кафедри дошкільної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри дошкільної
освіти

Протокол від 26 серпня 2020р. №1

Завідувач кафедри *Г.В. Беленька* Г.В. Беленька

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/ наукової)
програми (керівником проектної групи) *Дошкільна освіта*
(назва освітньої програми)

31. 08.2020 р.

Гарант освітньої (професійної/ наукової) програми
(керівник проектної групи) *Г.В. Беленька* (Г.В.Беленька)

Робочу програму перевірено

    .   .2020 р

Заступник директора *М.А. Машовець* М.А. Машовець

Пролонговано:

на *2021/2022* н.р. *Г.В. Беленька*, «*08*» *09*20*21* р.
протокол № *2*

(підпис) (ПІБ)

на 20 /20   н.р.   (   ), « »   20   р.
протокол №

(підпис) (ПІБ)

на 20 /20   н.р.   (   ), « »   20   р.
протокол №

(підпис) (ПІБ)

1. Опис робочої навчальної дисципліни «Організація і управління в дошкільній освіті». Змістовий модуль «Правові аспекти управління»

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/ годин	10/300год.	
Курс	5 курс	5 курс
Семестр	9	9
Кількість змістових модулів з розподілом:	20	
Обсяг кредитів	3	
Обсяг годин, в тому числі:	90	
Аудиторні	116((лекцій -64, практичних – 4, семінарських – 48)	
Модульний контроль	20	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	134	
Форма семестрового контролю	Екзамен	залік
Змістовий модуль «Правові аспекти управління»		
Курс	5	5
Семестр	9	9
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, в тому числі:	90	90
Аудиторні	36	12
Модульний контроль	6	-
Семестровий контроль	2	2
Самостійна робота	48	78
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Завдання навчальної дисципліни: підготувати фахівців з дошкільної освіти, здатних на творчому рівні розв'язувати професійні задачі управлінського,

інформаційно-технологічного та освітнього характеру, у якого б були сформовані наступні компетентності:

Загальні компетентності:

- ЗК-1. Здатність діяти соціально відповідально;
- ЗК-3. Здатність працювати в команді.
- ЗК-7. Здатність до планування, складання прогнозів і передбачення наслідків своїх дій; здатність до управління якістю роботи, що виконується.

Фахові компетентності спеціальності:

- ФК-1. Здатність здійснювати прогностичні, планувально-організаційні функції в управлінні закладом дошкільної освіти (ЗДО).
- ФК-3. Здатність здійснювати методичний супровід освітньої діяльності ЗДО.
- ФК-5. Здатність здійснювати моніторингову діяльність в управлінні ЗДО.
- ФК -9. Здатність до здійснення контролю за діяльністю ЗДО, проведення атестації ЗДО.
- ФК-10. Здатність здійснювати організаційнофінансове планування, а також управління та контроль за фінансово-господарською діяльністю ЗДО в районі (місті).

3. Результати навчання за дисципліною

ПРН-1. Діяти соціально відповідально, реалізовувати освітні реформи

ПРН-2. Знати нормативно-правові документи, що регламентують діяльність ЗДО; напрями діяльності

(адміністративна, методична, контролююча, проектна, освітня, виховна, фінансово-господарська тощо) директора (завідувача) ЗДО, його функціональні обов'язки; права і обов'язки суб'єктів освітнього процесу ЗДО; обсяг і функції роботи вихователя та інших працівників ЗДО; принципи адміністрування

та управління; умови і передумови функціонування ЗДО.

ПРН-3. Знати джерела фінансування, кошторис доходів та видатків як основний плановофінансовий документ, його структуру, принципи

фінансування, показники та контрольні цифри для складання кошторису.
Керуватися правилами ведення та зберігання фінансової документації.

ПРН-4. Здійснювати моніторингову діяльність у галузі дошкільної освіти.

ПРН-7. Забезпечувати організацію освітнього процесу ЗДО з урахуванням принципів дошкільної дидактики.

ПРН-8. Здійснювати адміністративноуправлінську діяльність директора (завідувача) ЗДО.

ПРН-9. Здійснювати партнерську взаємодію з різними соціальними інститутами, педагогічний патронаж.

ПРН-11. Проводити інспектування, атестацію, експертизу ЗДО, складати робочу програму та акт атестаційної експертизи, готувати мотивований висновок щодо атестації ЗДО.

ПРН-15. Попереджувати та вирішувати конфліктні ситуації в процесі управління ЗДО.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Усього	Аудиторна					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I							
Теоретико-правові засади управління в освіті							
Тема 1. Основи освітнього права	8	2		2			4
Тема 2. Організаційно-правові засади державного управління освітою в Україні	6	2					4
Тема 3. Освіта як соціальний інститут. Право на освіту та його гарантії	8	2	2				4
Тема 4. Система джерел освітнього права, його	6	2					4

завдання. Суб'єкти суспільних освітніх правовідносин.								
Модульний контроль	2							
Разом	30	8	2	2				16
Змістовий модуль II Правове регулювання педагогічної діяльності та трудових правовідносин працівників у галузі освіти								
Тема 5. Правовий статус закладу дошкільної освіти та його складові	6	2						4
Тема 6. Правовий статус педагогічних і науково-педагогічних працівників освіти. Основні права та обов'язки	8	2	2					4
Тема 7. Участь працівників в управлінні справами трудового колективу	8	2	2					4
Тема 8. Робочий час та час відпочинку	6	2						4
Модульний контроль	2							
Разом	30	8	4					16
Змістовий модуль III Особливості правового захисту учасників освітнього процесу та юридичної відповідальності у сфері освіти...								
Тема 9. Правовий захист дитини, учня, студента в Україні	6	2						4
Тема 10. Особисті немайнові права і обов'язки батьків та дітей	8	2		2				4
Тема 11. Правова охорона творчої, інтелектуальної діяльності учасників освітнього процесу	6	2						4
Тема 12. Види	8	2	2					4

юридичної відповідальності у сфері освіти							
Модульний контроль	2						
Разом	30	8	2	2			16
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього	90	24	8	4			48

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I.							
Теоретико-правові засади управління в освіті							
Тема 1. Основи освітнього права	6	2					4
Тема 2. Організаційно-правові засади державного управління освітою в Україні	9						9
Тема 3. Освіта як соціальний інститут. Право на освіту та його гарантії	6		2				4
Тема 4. Система джерел освітнього права, його завдання. Суб'єкти суспільних освітніх правовідносин.	9						9
Разом	30	2	2				26
Змістовий модуль II							
Правове регулювання педагогічної діяльності та трудових правовідносин працівників у галузі освіти							

Тема 5. Правовий статус закладу дошкільної освіти та його складові	8						8
Тема 6. Правовий статус педагогічних і науково-педагогічних працівників освіти. Основні права та обов'язки	10	2					8
Тема 7. Участь працівників в управлінні справами трудового колективу	7		2				5
Тема 8. Робочий час та час відпочинку	5						5
Разом	30	2	2				26
Змістовий модуль III Особливості правого захисту учасників освітнього процесу та юридичної відповідальності у сфері освіти							
...							
Тема 9. Правовий захист дитини, учня, студента в Україні	7	2					5
Тема 10. Особисті немайнові права і обов'язки батьків та дітей	7			2			5
Тема 11. Правова охорона творчої, інтелектуальної діяльності учасників освітнього процесу	8						8
Тема 12. Види юридичної відповідальності у сфері освіти	8						8
Разом	30	2		2			26
Усього	90	6	4	2			78

**5. Програма
змістового модуля «Правові аспекти управління»**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Теоретико-правові засади управління в освіті

Лекція 1. Основи освітнього права

Вступ. Місце освітнього права у системі права України. Визначення понять: система права, галузь права, інститут права, норма права. Предмет, метод та принципи галузі права.

Приватне право та його роль у сфері освіти. Класифікація юридичних осіб. Публічне право та його роль у сфері освіти.

Основні поняття теми: галузь права, освітнє право, інститут права. приватне право, публічне право.

Практичне заняття 1. Роль приватного та публічного права у сфері освіти

Рекомендована література:

Основна: 2, 3, 5

Додаткова: 3, 4

Лекція 2. Організаційно-правові засади державного управління освітою в Україні

Державна політика в галузі освіти України в контексті реалізації освіти для демократичного громадянства і прав людини. Зміст і основні напрями державної політики в галузі освіти. Система і повноваження органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо управління закладами освіти. Управління дошкільною освітою. Інспектування, контроль та перевірка діяльності закладу освіти.

Основні поняття теми: управління, державне управління, методи управління, повноваження, органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, інспектування, контроль.

Рекомендована література:*Основна: 2, 4, 6**Додаткова: 1, 3, 6***Лекція 3. Освіта як соціальний інститут. Право на освіту та його гарантії**

Освіта як система засобів здобуття змісту (заклади освіти, наукові установи, органи управління освітою, інструменти державної освітньої політики).

Освіта як процес набуття компетентності (діяльність викладання і учіння).

Освіта як результат для особистості, для суспільства, людства в цілому.

Конституційні засади правового регулювання освітньої діяльності в Україні. Право на освіту в системі прав людини. Ознаки та складові права на освіту. Гарантії права на освіту: економічні, політично-організаційні, юридичні.

Принципи освітнього права: доступність, обов'язковість, безоплатність, конкурсність, рівність, вільність, соціальний захист. Загально-правові принципи; гуманізм, демократизм, світкість, плюралізм, пріоритетність загально-людських духовних цінностей, повага до фундаментальних прав людини та громадянина, соціальної справедливості, законності, науковості, гласності, та прозорості. Напрями удосконалення правових механізмів конституційного права на освіту і освітню діяльність.

Основні поняття теми: інститут права, право, система права, гарантії права, принципи, конституційне право.

Семінарське заняття 1. Принципи освітнього права.

Рекомендована література:*Основна: 1, 2, 3**Додаткова: 2, 3, 4,***Лекція 4. Система джерел освітнього права, його завдання.****Суб'єкти суспільних освітніх правовідносин**

Поняття та явища освітнього права та освітянського законодавства. Галузь освітнього законодавства як сукупність нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у сфері освіти. Правовідносини в галузі освіти як предмет освітнього права: конституційно-правові,

адміністративні, соціального забезпечення учасників освітнього процесу, трудові, цивільно-правові відносини щодо надання освітніх послуг, відносини з приводу авторських та суміжних прав; відносини, що врегульовані сімейним правом, фінансові відносини, господарські відносини, податкові, бюджетні, земельні, тощо. Суб'єкти суспільних освітніх правовідносин в Україні, що визначені законами «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», «Про дошкільну освіту».

Система джерел освітнього права України. Законодавча основа правового регулювання відносин у сфері дошкільної освіти: Конституція України та рішення Конституційного суду України, сукупність загальних (базових) і спеціальних законів у сфері дошкільної освіти, непрофільні закони регулювання освітньої діяльності, підзаконні нормативно-правові акти (укази Президента України, постанови КМ України, накази МОН України)

Міжнародні нормативно-правові акти: Загальна декларація прав людини (1948), Міжнародний пакт про громадські та політичні права (1966), Міжнародно-правові акти універсального характеру, що прийняті відповідно ООН, ЮНЕСКО, МОП та ін.; Болонська декларація, Європейська конвенція про еквівалентність дипломів, тощо.

Основні поняття теми: освітнє право, галузь права, форми (джерела) права, нормативно-правові акти, міжнародне право.

Рекомендована література

Основна: 2, 3, 7

Додаткова: 1,2,6

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Правове регулювання педагогічної діяльності та трудових правовідносин працівників у галузі освіти

Лекція 5. Правовий статус закладу дошкільної освіти та його складові

Навчальний заклад як центральна складова освітньої системи України

Заклад дошкільної освіти як вид закладу освіти. Державні гарантії діяльності закладу освіти. Типологія закладів освіти та їх класифікаційні ознаки: дошкільні заклади освіти, загально-освітні заклади освіти, вищі заклади освіти. Загальні умови і особливості створення закладів дошкільної освіти різних форм власності, їх реорганізація і ліквідація. Організаційно-правові форми закладів освіти: державної, комунальної, приватної форм власності.

Заклад дошкільної освіти як юридична особа: права, обов'язки, завдання, напрями діяльності. Публічно-правовий статус закладу дошкільної освіти. Державна регламентація діяльності закладу дошкільної освіти.

Основні поняття теми: навчальний заклад, заклад дошкільної освіти, форми власності, вид навчального закладу.

Семінарське заняття 2. Правовий статус закладу освіти.

Рекомендована література:

Основна: 1, 2, 6

Додаткова: 1, 3, 6

:

Лекція 6. Правовий статус педагогічних і науково-педагогічних працівників освіти. Основні права та обов'язки

Категорії працівників освіти у відповідності до ст. 54 Закону України “Про освіту”. Вимоги до претендентів на статус педагога закладу дошкільної освіти. Права і обов'язки педагогічних працівників. Ліцензування освітньої діяльності закладу дошкільної освіти. Державні гарантії працівників освіти.

Правове регулювання діяльності науково-педагогічних працівників. Порядок прийняття на роботу педагогів. Поняття, сторони та зміст трудового договору. Порядок укладання та форма трудового договору. Види трудових договорів. Підстави та порядок припинення трудового договору. Атестація педагогічних працівників, порядок її здійснення. Соціальний захист працівників освіти.

Основні поняття теми: трудове право, атестація, права і обов'язки педагогічних працівників, соціальний захист, трудовий договір.

Рекомендована література:

Основна: 2, 5, 6

Додаткова: 2, 4, 5

Лекція 7. Участь працівників в управлінні справами трудового колективу

Суб'єкти громадсько-державного управління дошкільною освітою: органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування; органи самоуправління; ради закладу дошкільної освіти, батьківські комітети, наглядові ради, піклувальні, інші суб'єкти (здійснення громадського контролю за організацією харчування в закладі дошкільної освіти, охороною здоров'я, праці). Участь працівників в управлінні справами трудового колективу. Колективний договір.

Основні поняття теми: органи громадського самоврядування, батьківський комітет, піклувальна рада, збори трудового колективу.

Семінарське заняття 3: Трудове право. Участь працівників в управлінні справами трудового колективу.

Рекомендована література:

Основна: 1, 3, 4

Додаткова: 2, 7

Лекція 8. Робочий час та час відпочинку

Трудове право: а) задачі трудового права; б) структура трудового права; в) функції трудового права; г) розвиток трудового права; д) принципи трудового права.

Робочий час і час відпочинку: а) робочий час; б) використання робочого часу; в) позаурочна робота; г) час відпочинку; д) щорічна відпустка. Заробітна плата працівників закладів дошкільної освіти: а) дисципліна праці; б) внутрішній трудовий розпорядок; в) заохочення за працю; д) трудові суперечки та шляхи їх вирішення.

Основні поняття теми: трудове право, працівники, сумісництво, робочий час, час відпочинку, відпустка, заробітна плата.

Рекомендована література:

Основна: 3, 4, 5

Додаткова: 1, 2, 6

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III
Особливості правового захисту учасників освітнього процесу та юридичної
відповідальності у сфері освіти

Лекція 9. Правовий захист дитини, учня, студента в Україні

Конвенція про права дитини. Права дитини у сфері дошкільної освіти. Соціальний захист дітей в Україні. Закон «Про охорону дитинства». Права і обов'язки школяра. Відповідальність батьків за розвиток дитини. Права батьків. Права і обов'язки осіб, які навчаються у вищих закладах освіти. Працевлаштування випускників закладів вищої освіти..

Основні поняття теми: права та обов'язки дитини, школяра, студента, соціальний захист.

Рекомендована література:

Основна: 1,2,4,5

Додаткова: 2,4,7

Лекція 10. Особисті немайнові права і обов'язки батьків та дітей

Поняття та ознаки особистих немайнових прав і обов'язків батьків та дітей. Класифікація особистих немайнових прав і обов'язків батьків та дітей. Право батьків та визначення місця проживання та перебування дитини. Право батьків на виховання і спілкування з дитиною. Право батьків на представництво і захист інтересів дітей. Особисті немайнові права і обов'язки діда, баби, онуків, братів, сестер, мачухи, вітчима, падчерки, пасинка.

Основні поняття теми: особисте немайнове право; право на виховання; право на визначення місця проживання.

Практичне заняття 2. Особисті немайнові права та обов'язки
батьків та дітей

Рекомендована література:

Основна: 1,3,5

Додаткова: 1,2,4

Лекція 11. Правова охорона творчої, інтелектуальної діяльності
учасників освітнього процесу

Основні поняття творчої інтелектуальної діяльності. Ознаки права інтелектуальної власності. Презумпція авторського права. Відмінність між правом власності і правом інтелектуальної власності. Система охорони права інтелектуальної власності. Нормативно-правове забезпечення інтелектуальної власності. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності.

Державна реєстрація авторського права в Україні. Право інтелектуальної власності на службові твори та твори на замовлення. Патентне право та патентний пошук. Оцінка об'єкта права інтелектуальної власності. Механізми комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності. Колективне управління майновими авторськими і суміжними правами. Види платежів за використання об'єктів права інтелектуальної власності.

Види правопорушень в сфері інтелектуальної власності. Форми захисту прав. Захист прав інтелектуальної власності в судовому порядку. Судова експертиза у сфері інтелектуальної власності. Цивільно-правова, адміністративно-правова, кримінально-правова відповідальність за порушення прав у сфері інтелектуальної власності.

Основні поняття теми: право на результати творчої діяльності, майнове і немайнове право інтелектуальної власності, об'єкти права інтелектуальної власності, набуття прав на результати творчої діяльності, авторський договір, розпорядження правами інтелектуальної власності, захист права на результати творчої діяльності, види порушень, відповідальність за правопорушення

Рекомендована література:

Основна: 2, 3, 7

Додаткова: 1, 2, 7

Лекція 12. Види юридичної відповідальності у сфері освіти

Загальні поняття про правопорушення і юридичну відповідальність. Правопорушення його види та ознаки. Юридична відповідальність, підстави юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності. Поняття та види юридичної відповідальності у сфері освіти. Цивільно-правова,

адміністративно-правова, кримінально-правова, дисциплінарна відповідальність учасників освітнього процесу. Адміністративні стягнення.

Форми цивільно-правової відповідальності: моральна, трудова, дисциплінарна, матеріальна. Кримінально-правова відповідальність.

Основні поняття теми: юридична відповідальність, цивільно-правова, адміністративно-правова, кримінально-правова, дисциплінарна відповідальність.

Семінарське заняття 4: Особливості юридичної відповідальності у сфері освіти

Рекомендована література:

Основна: 1,3,5

Додаткова: 1,2,3

Плани семінарських і практичних занять

Змістовий модуль I

Теоретико-правові засади управління в освіті

Практичне заняття 1. Роль приватного та публічного права у сфері освіти

План заняття:

Завдання для студентів:

I. Опис завдання

1: Заповніть таблицю

Порівняння приватного та публічного права

Критерій порівняння	Приватне право	Публічне право
За предметом регулювання (які суспільні відносини регулюються?)		
За методом регулювання (яким чином суспільні відносини регулюються?)		
Чий інтерес захищається?		
Приклади галузей права		

Заповніть таблицю.

Ознаки юридичної особи як характеристика навчального закладу

Ознаки юридичної особи	Чи властива ознака ЗДО	Чи властива ознака ЗВО
Наявність статуту		
Наявність печатки		
Наявність рахунків в банківських установах (держказначействі)		
Наявність цивільно-правових документів на правомірність освітньої діяльності навчального закладу		
Цивільно-правові договори, укладені навчальним закладом з іншими фізичними та юридичними особами		
Можливість навчального закладу виступати позивачем та відповідачем у суді		
Можливість навчального закладу виступати роботодавцем		

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Навчальна дискусія.

Семінарське заняття № 1

Тема: Принципи освітнього права

Завдання для студентів:

- 1 Опрацювати нормативно-правові документи про правове регулювання щодо відносин у сфері освіти.
2. Підібрати статті з підручників та фахових періодичних видань про реалізацію принципів освітнього права в умовах ЗДО.

План заняття.

- 1 .Теоретична частина.

Питання для обговорення.

1. Конституційне право на освіту, Закон України «Про освіту». Право громадян на освіту. Державна політика в галузі освіти.
2. Принципи освітнього права: доступність, обов'язковість, безоплатність, конкурсність, рівність, вільність, соціальний захист.
3. Загально-правові принципи: гуманізм, демократизм, світкість, плюралізм, пріоритетність загально-людських духовних цінностей, повага до фундаментальних прав людини та громадянина, соціальної справедливості, законності, науковості, гласності та прозорості.
4. Напрями удосконалення правових механізмів конституційного права на освіту і освітню діяльність.

II. Практична частина.

1. Перевірка виконання самостійної роботи.
2. Аналіз студентами результатів підібраних статей з підручників та фахових періодичних видань про реалізацію принципів освітнього права в умовах ЗДО.

Змістовий модуль II

Правове регулювання педагогічної діяльності та трудових правовідносин працівників у галузі освіти

Семінарське заняття №2

Правовий статус учасників освітніх відносин

Завдання для студентів:

1. Опрацювати нормативно-правові документи про правовий статус учасників освітніх відносин
2. Розробити проект розділу «Основні правила і обов'язки працівників» до Правил внутрішнього трудового розпорядку ЗДО.

План заняття.

Питання для обговорення.

I. Теоретична частина.

1. Правовий статус педагогічних працівників: порядок набуття, основні права та обов'язки.
2. Правове регулювання діяльності науково-педагогічних працівників: приймання на роботу, педагогічне навантаження, оплата праці, відпочинок, звільнення, атестація.
3. Гарантії держави педагогічним, науково-педагогічним працівникам та іншим категоріям працівників закладів освіти.

II. Практична частина.

Презентація студентами проектів розділу «Основні правила і обов'язки працівників» до Правил внутрішнього трудового розпорядку ЗДО

Семінарське заняття №3

Трудове право. Участь працівників в управлінні справами трудового колективу

Завдання для студентів:

1. Опрацювати нормативно-правові документи про правове регулювання праці в закладі дошкільної освіти.
2. Підібрати статті з підручників та фахових періодичних видань про участь працівників в управлінні справами трудового колективу ЗДО.
3. На основі опрацювання нормативних документів та статей у фахових періодичних виданнях дібрати текст посадової інструкції вихователя ЗДО та вихователя - методиста. Співставити у вигляді таблиці.

План заняття.

I. Теоретична частина.

Питання для обговорення.

1. Нормативно-правові документи, що регулюють трудову діяльність працівників ЗДО.
2. Обов'язки двох різних працівників за штатним розкладом ЗДО (за вибором студента)
3. Трудовий договір, його форма та відповідальність за виконання.

II. Практична частина.

Презентація студентами проекту трудового договору.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III
Особливості правового захисту учасників освітнього процесу та юридичної
відповідальності у сфері освіти

Практичне заняття 2. Особисті немайнові права та обов'язки
батьків та дітей

Завдання для студентів:

1. Опрацювати Конвенцію про права дитини, Закон України про охорону дитинства. Назвіть права дитини у сфері дошкільної освіти.
2. Підібрати статті з підручників та періодичних видань про рівність прав батьків щодо дитини.

План заняття:

Завдання для виконання

1. Ознайомтесь із запропонованими ситуаційними вправами.
2. Дайте відповіді на запитання та обґрунтуйте свою позицію.

Ситуація 1. Данилова Вікторія поїхала в Італію на заробітки, а її семирічна дочка залишилась з батьком, бабусею та дідусем. Данилова Вікторія систематично телефонувала, передавала гроші. Коли через три роки повернулася до Києва, її не допустили до дитини, дівчинці було заборонено спілкуватись з матір'ю навіть по телефону.

Запитання.

Які особисті немайнові права матері та дитини було порушено?

Які органи уповноважені вирішувати питання захисту прав Данилової Вікторії?

Які вимоги може пред'явити Данилова?

Відповідь обґрунтуйте з посиланням на норми Сімейного кодексу України.

Ситуація 2. Козак Петро після розірвання шлюбу переїхав жити до іншого міста. Обов'язок з утримання дитини виконував належним чином. Певний час він приїжджав до дитини, мав необмежену можливість спілкуватись з нею. Ситуація змінилась після того, як Козак Петро одружився вдруге. Мати і

бабуся не впускали його в квартиру. Протягом року батько не бачився з дитиною.

Запитання.

Яким чином Козак Петро може захистити свої права?

Які органи уповноважені розглядати питання захисту прав Козака Петра?

Відповідь обґрунтуйте з посиланням на норми Сімейного кодексу України.

Ситуація 3. Маркевич Іван, громадянин Республіки Білорусь, за рішенням одного із судів м. Львів одержав можливість двічі на місяць зустрічатися із двома дочками, які після розірвання шлюбу залишились проживати з матір'ю. Під час однієї із таких зустрічей Маркевич Іван з дозволу матері вивіз дітей на відпочинок в Турцію, але повернувся з дітьми до Мінська, а не в Україну.

Запитання. Яким чином мати дітей може в правовому полі відреагувати на такий вчинок?

Які особисті немайнові права матері та дитини було порушено?

Відповідь обґрунтуйте з посиланням на норми Сімейного Кодексу.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Навчальна дискусія.

Семінарське заняття 4: Особливості юридичної відповідальності у сфері освіти

Завдання для студентів:

1. Опрацювати нормативно-правові документи про юридичну відповідальність у сфері освіти;
2. З власного досвіду складіть перелік правопорушень, що можуть вчинятись неповнолітніми дітьми, педагогічними працівниками та спеціалістами, керівниками ЗДО.

План заняття:

I. Теоретична частина.

Запитання для обговорення:

1. Які учасники навчально-виховного процесу можуть бути суб'єктами

юридичної відповідальності у сфері освіти? Наведіть приклади по кожному названому Вами суб'єкту.

2. В яких випадках суб'єкт скоєння правопорушення не співпадає з суб'єктом юридичної відповідальності?

3. В чому відмінність злочину і проступку?

4. Які заходи Ви можете запропонувати для удосконалення освітнього законодавства з метою підвищення відповідальності учасників навчально-виховного процесу?

2. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Навчальна дискусія.

6 Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студентів	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль2		Модуль3	
		Кількісні одиниць	Максимальна кількість балів	Кількісні одиниць	Максимальна кількість балів	Кількісні одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4	4	4	4	4
Відвідування семінарських занять	1	1	1	2	2	1	1
Відвідування практичних занять	1	1	1	-	-	1	1
Робота на семінарському занятті	10	1	10	2	20	1	10
Робота на практичному занятті	10	1	10	-	-	1	10
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	4	20	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30						
	Разом		71		71		71
Максимальна кількість балів:	213 балів						
Розрахунок коефіцієнта:	K= 2,13						

Змістовий модуль з ПМК	213: 100 =2,13
Студент набрав	178 балів
Розрахунок	178 : 2,13 = 83,6

Оцінка за шкалою ECTS	«Дуже добре»

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

	Тема самостійної роботи	Критерії оцінювання	Бали
Змістовий модуль I			
1.	Основи освітнього права(4год.)	Дати тлумачення принципів: (принципи оброти за бажанням студентів) - принципи освітнього права; - загально-правові принципи	5
2	Види колізій у законодавстві(4год.)	Проаналізуйте: 1) Постанову Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004р. N1096 «Про встановлення розміру доплати за окремі види педагогічної діяльності». 2) п. 3 ст. 24 Закону України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 року 3) Які існують неузгодженості між цими двома нормативно-правовими документами? Який спосіб треба використати, щоб подолати колізію?	5
3	Конституція України про правове регулювання освітньої діяльності (4год.)	Скласти перелік статей Конституції України, в яких відображено правове регулювання освітньої діяльності ЗДО	5
4	Суб'єкти суспільних освітніх правовідносин в Україні, що визначені законами «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», «Про дошкільну освіту»(4год.)	Розробити проект розділу «Основні права і обов'язки працівників» Правил внутрішнього трудового розпорядку ЗДО	5
Змістовий модуль II			
5.	Державна регламентація	Проаналізуйте ст.14, ст.41 Закону	5

	діяльності ЗДО (4год.)	України «Про дошкільну освіту» щодо нормативів комплектування груп дошкільного навчального закладу та формування на цій основі штатного розпису	
6.	Основні права та обов'язки працівників ЗДО(4год.)	Проаналізувати кваліфікаційні характеристики і посадові інструкції директора та вихователя-методиста ЗДО (співставити у вигляді таблиці)	5
7.	Трудовий договір, його структура та відповідальність сторін за виконання(4год.)	Проаналізуйте главу 75 Цивільного кодексу України. Визначити, які договори слід обов'язково реєструвати	5
8.	Основи трудового права (4год.)	Скласти протокол загальних зборів трудового колективу (тема за вибором студентів)	5
Змістовий модуль III			
9.	Правовий захист дитини(4год.)	Підготувати листа, адресованого батькам, які не виконують належним чином батьківських обов'язків. В листі пояснити, яким нормативно-правовими актами передбачено обов'язок батьків доглядати і виховувати дитину, а також, які санкції за невиконання цього обов'язку (з посиланням на норми кодексів і законів) передбачає сімейне, адміністративне і кримінальне законодавство	5
10.	Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування(4год.)	Підібрати статі в засобах масової інформації щодо вирішення в ЗДО проблеми соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	5
11.	Охорона творчої, інтелектуальної діяльності в ЗДО(4год.)	Опрацювати ст.32 Закону України «Про вищу освіту.», ст. 52 Закону України «Про авторське право і суміжні права». Які заходи повинні вживати заклади вищої освіти для запобігання академічному плагіату?	5
12.	Юридична відповідальність працівників ЗДО(4год.)	Види і форми цивільно-правової відповідальності. Матеріальна відповідальність працівників	5

		освіти.	

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Формою модульного контролю передбачено проведення тестових завдань .

Всього - 25 варіантів по 20 завдань

Правильна відповідь оцінюється в 1 бал

Максимальна кількість балів за правильні відповіді завдань тестів – 20 балів

Орієнтовні тестові завдання

1.Які органи можуть здійснювати делеговане тлумачення норм права?

- Конституційний Суд України.
- Верховний Суд України.
- Вищий господарський суд України.
- Верховна Рада України.
- Президент України.

2.Яке з наведених джерел права відіграє провідну роль в Україні? (оберіть одну правильну відповідь)

- Правовий звичай.
- Правовий прецедент.
- Правова доктрина.
- Нормативно-правовий договір.
- Нормативно-правовий акт.

3.На кого поширюється дія колективного договору?

- На всіх працівників ЗДО.
- На працівників ЗДО, що дали згоду на виконання умов колективного договору.
- Тільки на працівників, які є членами професійної спілки.

4.Оберіть визначення, що відповідає поняттю «державно - громадське управління освітою»:

- діяльність структур громадянського суспільства щодо забезпечення прав учасників освітніх правовідносин.
- немає вірної відповіді.
- узгоджена, правомірна діяльність органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, суб'єктів громадського самоуправління, спрямована на реалізацію освітньої політики, забезпечення прав учасників освітніх правовідносин.
- цілеспрямована діяльність державних органів щодо забезпечення права кожного на освіту, що досягається завдяки забезпеченню функціонування та розвитку освітньої системи.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма семестрового контролю – залік. Залік отримує студент за результатами опрацювання матеріалів змістового модуля впродовж семестра та виконання видів роботи, передбачених програмою, а саме: відвідування лекцій, семінарських і практичних занять, роботи на семінарських і практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи та виконання трьох модульних контрольних робіт.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Глибокі ґрунтовні знання фактів, нормативно- правових документів, понять і категорій, вміння творчо мислити, логічно викладати свої думки. Немає фактичних неточностей. Вміння знаходити і наводити аргументи. Робити висновки, спираючись на дані.
«Добре»	Знання фактів, нормативно-правових документів, понять і категорій. Самостійне мислення з елементами творчості. Є окремі незначні помилки та неточності у викладені матеріалу. Вміння робити висновки.
«Задовільно»	Знання фактів, понять і категорій на рівні репродуктивного мислення. Думки, виражено нечітко. Незнання другорядних фактів й основного змісту нормативно-правових документів. Робити недостатньо повні висновки, без аргументації.

«Незадовільно»	Незнання фактів, нормативно-правових актів, понять і категорій. Невміння аналізувати і висловлювати власну думку. Інформація хибна, неточна або не стосується питання. Робить неточні висновки, або вони відсутні взагалі.

7. Навчально-методична картка дисципліни

8. Рекомендовані джерела

Основні (базові)

1. Андреев С.О. Правові аспекти управління навчальним закладом: метод. Вказівки до семінар.(практ.) занять/С.О. Андреев; Держ. Закл. «Луган. Нац. ун-т імені Тараса Шевченка». – Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. – 46с.
2. Валеев Р. Г. Освітнє право України : навч. посібник. – Луганськ : 2011. – 287 с.
3. Давидова Н.О. Правова компетентність керівника навчального закладу : навч. посіб./ Н.О. Давидова. – К. : Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. -56с.
4. Керівництво дошкільним навчальним закладом: Інформативно-методичні матеріали на допомогу керівникові дошкільного навчального закладу/ Упор: Н. Майор, Ю. Манилюк, М. Марусинець, О. Тимофєєва. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. -168с.
5. Освітнє право : конспект лекцій / [авт. кол.: В. В. Астахов, К. В. Астахова (мол.), О. Л. Войно-Данчишина та ін.] ; за заг. ред. В. В. Астахова ; Нар. укр. акад. ; Міжнар. фонд «Відродження». – Х. : Вид-во НУА, 2011. – 144 с.
6. Правові основи педагогічної діяльності: Навчально-методичний посібник /Автор-упорядник І.Б. Скакальська. – Кременець:ВЦ КОГПІ, 2008. – 168с.
7. Мартинець Л. А. Управлінська діяльність керівника навчального закладу : [навч. посібн.] / Л. А. Мартинець. – Вінниця, 2018. – 196 с.

Додаткові:

1. Багатомовний юридичний словник-довідник / І. О. Голубовська, В. М. Шовковий, О. М. Лефтерова та ін. – К. : Видавничо-поліграфічний центр

"Київський університет", 2012. – 543 с.

2. Григоращ В.В., Касьянова О.М. та ін. Управління навчальним закладом: Навч.-метод. посіб. у двох частинах. – Х.: «Ранок», I ч. - 2003. -160 с.; II ч. – 2003. – 152 с.

3. Котюк В.О. Основи держави і права: навч. посіб. / В.О. Котюк. — 3-тє вид., доп. і перероб. - К.: Атіка, 2001. — 432 с.

4. Мельничук О.Ф. Правові аспекти управління у сфері вищої освіти/ О.Ф. Мельничук// Міжнародний науковий журнал «Інтернаука» Серія: «Юридичні науки» // № 2 (2), 2017. – С. 35-39.

5. Цехмістрова Г. С. Управління в освіті та педагогічна діагностика : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. С. Цехмістрова, Н. А. Фоменко. - К.: Вид. Дім «Слово», 2005.- 280 с.

6. Черешнюк О. Які накази видати наприкінці навчального року: з досвіду директора /Черешнюк // Практика управління дошкільним закладом.-2021.-№ 4.- С.20-29

7. Чи організували роботу дитсадка за вимогами нового Положення про ЗДО: дати, строки, кількість // Практика управління дошкільним закладом.-2021.-№ 4.- С.18-19.

9. Додаткові ресурси

1. Матеріали сайту Міністерства освіти і науки України <https://mon.gov.ua/ua/tag/doshkilna-osvita>
2. Матеріали сайту Інституту модернізації змісту освіти МОН України <https://imzo.gov.ua/>
3. Матеріали сайту Асоціації працівників дошкільної освіти України <http://www.doshkillia.ua/>
4. Матеріали сайту Департаменту освіти і науки м.Києва <http://don.kievcity.gov.ua/>
5. Електронний репозиторій публікацій професорсько-викладацького колективу Київського університету імені Бориса

Грінченка <http://elibrary.kubg.edu.ua/>

6. Матеріали сайту Інституту післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка <http://ippo.kubg.edu.ua/>

7. Матеріали сайту <https://shop.mcfp.ua/catalog/osvita/vmdz/>